

Csempeszkopács

TELEPÜLÉSKÉPIARCULATIKÉZIKÖNYV
2017.11.22.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés
2. Csempezkopács bemutatása
általános településkép, településkarakter
3. Örökségünk
a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők
4. Településképi szempontból meghatározó területek Csempezkopácson
eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképi, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával
Átalakuló, új településrész
Beépítésre nem szánt terület
5. Építészeti útmutató:
Átalakuló, új településrészre és a I Beépítésre nem szánt területre nézve:
Telepítés
Magasság
Tetőhajlásszög
Tetőforma
Szín Tornácok
Ajtók, ablakok
Homlokzatképzés, anyaghasználat
Részletek
Kerítések, térfalak
Kertek
közterületek településképi útmutatója:
6. Utcák, terek
7. Példák sajátos építményfajták
sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

BEVEZETÉS

1

Jelen kézikönyv létrejöttének célja Csempeszkopács arculatának, megjelenésének bemutatása olyan ajánlásokkal kiegészítve, amelyek értő használattal alkalmas eszközei lehetnek a közterületek, épületek, zöldfelületek és általában a mindennapi környezetünk megújításának. Az arculati kézikönyv többek között ahhoz nyújt segítséget, hogy hagyományainkból építkezve együtt formálhassunk Csempeszkopács község jövőbeni képét, megőrizve az eddigi eredményeket is.

Szent Mihály arkangyal tiszteletére szentelt 13. századi román stílusú templom.

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit.

Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import másolatok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése. A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatoktól a zenén át egészen épített környezetünkig.

A Csempesz és Kopács egyesítéséből létrejött település korábbi régészeti kutatása a híres középkori templomra és a Csempeszen álló kastély mellett végzett kisebb feltárássra korlátozódott.

A mai közigazgatási területen belül a középkorban és a kora újkorban három olyan falu volt, amely az írott forrásokban is szerepel: Csempesháza, Kopács és Horó.

Csempesháza (Csempeszfalva alakban is) nevét első birtokosáról kapta. 1329. évi feltűnésétől kezdve köznemeseké volt. A csempesházi Balogh, Sallér, Rosty család nevét ismerjük. 1549-ben egytelkes nemesek birtokolták.

A 16. századi oklevelek kúriát említenek. Csempesházi Balogh Bertalan a század utolsó harmadában kétszintesre bővítette. Az eredeti épületet Virágh Zsolt szerint a kúria délkeleti részébe építették be. 1614-ben Béri Balogh Ferenc vásárolta meg a kúriát. 1775. és 1780 között a romos kúria déli részét lebontották. Az épületet napjainkban Helytörténeti Múzeumként hasznosítják (Hunyadi u. 22, 2. számú lelőhely). A középkori falu maradványai ezen a környéken, a mai belterület alatt kereshetők. 1983-ban a kastély K-i oldalánál késő középkori teleprészletet tártak fel.

Kopács is feltehetőleg első birtokosáról kapta nevét. Első említése IV. László király korából (1272–1290) származik, ekkor Kopácsi Pósaé volt. Később is köznemesek — Sallér és Botka család — a birtokosai. 1549-ben Botka Miklósaé volt 3 jobbágyporta és 1 zsellér.

A kopácsi falurész közepén mesterséges dombon áll hazánk egyik legszebb román stílusú temploma (1. lelőhely). A Szent Mihály titulusú kisméretű, félköríves szentélyű templom a 13. sz. első felében készült. A nyugati homlokzat előtti tornya néhány évvel későbbi. Déli kapujában Isten Báránya timpanon. Nyugati oldalon a gótikában készült boltíves karzat. A templom a 16. század közepétől 1663-ig a lutheránusoké volt. A 19. sz. elején kisebb átalakítások történtek. Műemléki kutatására és helyreállítására 1966–1968-ban került sor. 1943-ban a templom körüli temető 8 sírját tárták fel. Kisebbség 1994-ben is volt.

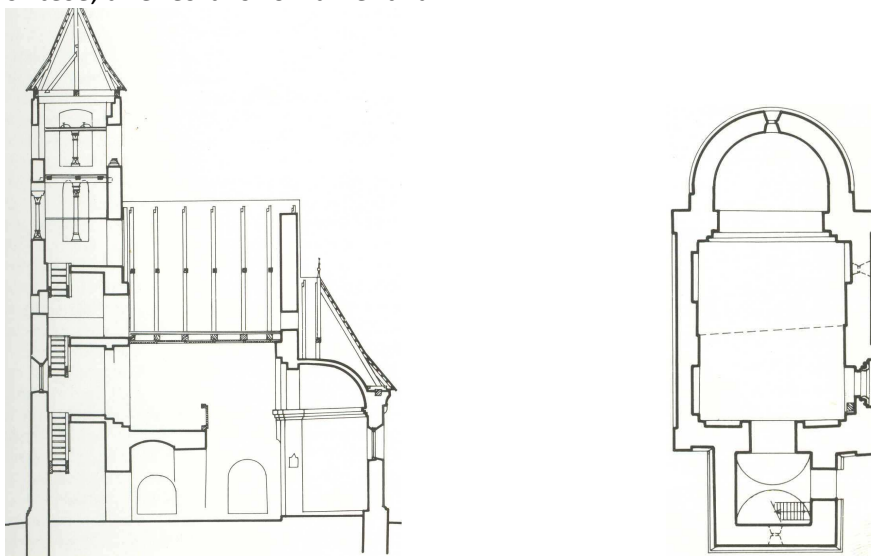
A középkori falu régészeti nyomai a belterület alatt, a templom környékén kereshetők.

Csemeszkopács községben két műemlék épület található.

Szent Mihály templom: Az 1250 körül épült román kori templomot, mely az egykori Kopács területén áll, 1342-ben már Szent Mihálynak szentelt plébániatemplomként említik. A XVI. század végén és a XVII. század elején a templomnak evangélikus lelkészei voltak, akik 1664-ben Koltára költöztek. A templom ezután ismét a katolikusok használatába került.

A téglából épült templom falazatában számos, nagyméretű római téglák is felismerhetők. A templom belső régészeti kutatása során római sírkőtöredékek kerültek napvilágra. E tények alapján feltételezhető, hogy a templom területén már a rómaiak idejében is állt valamilyen építmény. A templom (M) az Árpád tér 3. szám alatt (36) található, és a nemeskoltai plébánia filiája, védőszentje ma is Szent Mihály.

A mesterséges dombon szabadon álló templom egyhajós, félkörív záródású szentélye a hajónál keskenyebb. A hajó déli oldalán látható két-két fejezetes oszloppal és az oromzatban az Isten bárányával (Agnus Dei) a gazdagon díszített kapu. A nyugati torony déli oldalán található egy másik bejárat, amelyet a torony építési idején különválasztottan használtak. A torony alsó szintjén ma sekrestye van. A torony homlokzatain, a déli és az északi oldalon a legfelső szinten, a nyugati oldalon a tető szinten ikerablakok, a hajón és a szentélyen félköríves záródású résablakok láthatók. Az épületet kívül-belül vakolatlanak szánták, erre utal, hogy a külső lábazat és a párkányzat profil téglából készült. A déli homlokzaton ívsoros a párkány, legömbölyített fogazattal, az északi homlokzaton fogrovatos, szögletes fogazattal. A szentélyen a fog rovatos fogazata legömbölyített. A párkányon és a homlokzat kis felületén XVII. századi falfestménynyomok láthatók. A hajó kazettás fa mennyezettel, a szentély félgömb kupolával fedett. A kegyúri karzat a templom harmadik építési periódusában készült, egyetlen boltívvvel és fa-mellvéddel kialakított. A diadalív félköríves. A hajó déli és északi oldala falfülkékkel tagolt. A diadalíven pasztoforium fülke látható. Eredetileg a belső is vakolatlan volt. Ezt bizonyítja a legalsó, XIII. századi festett réteg, amely a falazáskor használt habarcs elkent felületére került, és a szentélyben apostolok álló alakjait ábrázolta szürkés fekete színekkel. A torony építésével egyidőben - még a XIII. században - bevakolták a templomot, és ekkor már színesebben, freskótechnikával festették meg az apostolokat az előző réteg fölé. Utóbb újra vakolták és többször festették a templomot. Az egyes periódusokat jellemzik a felszentelési keresztek, a diadalív kváder díszítése, a reneszánsz ornamentika.

A vakolat a szentélyben még néhány állatfigurát és sok kézírásos feljegyzést és firkálást is rejt. A karzat mellvédjére festett 1658-as évben festik a templom falait nagyrészt beborító virágcsokros ornamentikát, s a szentély boltozatára a magyarázó feliratokkal kísért Hit, Remény és Szeretet erények allegorikus ábrázolását. Erre a rétegre kerül a hajó északi oldalán a bűnbeesés és a kiűzetés jelenete, míg a déli oldalon a feltámadt Krisztus ábrázolása. A templomban több tanító jellegű felirat is található. A diadalíven látható felirat: "Dom us Mea domus orationis est" (Az én házam az imádság háza). A szentélyben az oltár

magasságában körbefutó felirat: Memorare novissima tua, in aeternum non peccabilis" (Bármit teszel, gondold halálodra, akkor sohasem fogsz büntetést elkövetni).

A templom teljes felépítésében román kori. A templomhajó és a félkörív záródású szentély épül az első periódusban, a második periódusban a nyugati oldalon a torony, míg a harmadik periódusban az ún. kegyúri karzat. A csempezkopácsi templom funkciójában és részletképzésében egyaránt a jáki templom hatását láthatjuk. A jáki monostor és templom a világi kegyúr által alapított nemzeti templomok egyike. Ennek építészeti következménye az ún. kegyúri karzat, amely kegyúri alapítású templomainkban fellelhető. Csempezkopácson az építészeti tömeg- és részletképzés kicsinyített módon hasonló. A legkiemelkedőbb részletek a déli kapun láthatók, amelynek szörnyállatot ábrázoló fejezete Jákon és Magyarzecsődön egyaránt előfordul. A harmadik periódusban épült a kegyúri karzat a templom méreteihez alkalmazkodva természetesen egyszerűbb, mint a jáki. Egyedülálló viszont Csempezkopácson a torony nyugati oldalán felülről a második és az északi oldalon a legfelső ikerablak. Ezek osztooszlopainak lábazatai négy levélből kialakított áttört lábazon állnak, s ez statikai szerepükkel ellentétes formai megoldás. Az oszlopocskák a román korra jellemző kocka fejezetűek. A több építési korszak díszítését őrző templom berendezéséből és a régi barokk oltárból csak az oltárkép és a levéldíszes keretezés maradt meg, csúcsán Szent Mihály fából faragott szobrával. Az oltárkép a Szentcsaládot ábrázolja, felettük a Szentháromság. A kép szerzője ismeretlen, de 1758-ban már megvolt. A karzat északi falán nyert elhelyezést Dorfmeister István Szentháromság című képe, ennek kerete is iparművészeti remekmű.

A templom teljes műemléki feltárására, restaurálására 1959 és 1972 között került sor. Utolsó felújítása 2005-ben történt a homlokzatok vakolattal való ellátása során.

A mai kúria helyén a XVI. században már állt egy földszintes nemesi rezidencia, amelyet az oklevelek kúriaként, illetve házként említettek. Ennek falrészzeit felhasználva a XVI. század utolsó harmadában Csempezházi Balogh Bertalan kétszintes, síkmennyezetes, későreneszánsz stílusú kúriát építtetett. (Az eredeti épületet a kúria délkeleti részébe építették be.)

Szabadon álló, egyemeletes, L-alaprajzú épület. A kúria homlokzatai egyszerű kiképzést kaptak, falsávok díszítik őket, a szinteket övpárkány választja el, alul lábazat húzódik.

A baloldali szárny udvari homlokzata mindkét szinten 1 osztású, a jobb oldali szárny udvari homlokzata a földszinten A + 1, az emeleten 2 tengelyes.

A baloldali szárnyvég földszinti része 1, emelete 2 osztású, a jobb oldali szárnyvég a földszinten és az emeleten is 1 tengelyes, illetve a két szint között is helyet kapott egy ablak a lépcsőház miatt. A jobb oldali szárny külső homlokzata mindkét szinten kéttengelyes.

Belsejében a földszint folyosója és szobái fiókos dongaboltozatos kiképzésűek. Az emeletre felvezető lépcső közrefogja az étellift felvonóját, a felső szint folyosója keresztboltozatos, az erről nyíló szobák szintén boltozottak, stukkódíszesek, az egykori szalon különösen gazdag díszítést kapott.

Sarlay három fia közül 1925-ben (II.) Lajost, 1935ben Lászlót említették a kúria és a 264 katasztrális holdas földterület tulajdonosaként. Egészen 1949-ig a Sarlay család kezén maradt az épület.

Az államosítás után állami gazdasági irodát, majd szolgálati lakásokat helyeztek el a kúriában. 1959-től tanácsolóháza, tsz-iroda és művelődési ház működött falai között, majd amikor az 1970-es évek elején ezen intézmények az összevonások és a körzetesítés miatt kiköltöztek a kúriából, szóba került az épület lebontása is. Végül a vasszécsenyi közös tanács 1973-74-ben helyreállíttatta a leromlott állapotú épületet, a felújítás során az eredeti reneszánsz architektúra visszaállítására törekedtek.

1976-ban hét teremből álló Helytörténeti Múzeumot alakítottak ki a kúriában, amelyben néprajzi, ipartörténeti, egyháztörténeti, család történeti anyagot tekinthet meg a látogató. (A Helytörténeti Múzeum anyagának gyűjtése, rendezése még napjainkban is folyik.) 1979-ben emléktáblát helyeztek el az épület falán.

A kúria mellett már a XVII. század elején gyümölcsöskert terült el, majd parkot alakítottak ki körülötte, napjainkban az épülethez egy 14 fából álló vadgesztenyefa-allé vezet be. A kúria majorságához tartozó egykori magtár ma is áll: 127/1 hrsz.

HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

A településen a hatályos helyi építési szabályzat alapján helyi védelmet élvez:

a.) Szakrális emlékek:

- Kőkereszt: Hunyadi utca 25.

b.) Épületek

- Árpád tér 1.hsz; 54 hrsz.; lakóház;
- Árpád tér 3.hsz; 46 hrsz.; lakóház;
- Árpád tér 4.hsz; 43 hrsz.; lakóház;
- Árpád tér 5.hsz; 42 hrsz.; lakóház;
- Árpád tér 9.hsz; 33 hrsz.; lakóház;
- Rákóczi u. 15. hsz; 15 hrsz.;
- Hunyadi u. 9. 125 hrsz.;
- Hunyadi u. 13. hsz; 127/1 hrsz. magtár;
- Hunyadi u. 14. hsz; 76 hrsz.;
- Hunyadi u. 23. hsz; 134/1 hrsz.;
- Vasút építészeti emlékek: 23/3; 23/5 hrsz.

Hunyadi u. 25 . hsz. előtti kereszt

A településen lévő, helyi védelem alatt nem álló emlékművek:

Emléktábla a Sarlay-Balogh-kiskastély falán

Emléktábla a Sarlay-Balogh-kiskastély falán

Károlyi Antal Ybl díjas építész megkopott táblája – felújítandó

Vasúti emlékhely (2014)

Kőkereszt a Rum felé menő út keleti oldalán és a külterületen álló kopjafa

Kopjafa a külterület északi oldalán áll egy elpusztult középkori település emlékeztetőre. Az emlékmű köré hársfa, platán vagy gesztenyefa ültetése javasolt.

TEMETŐ

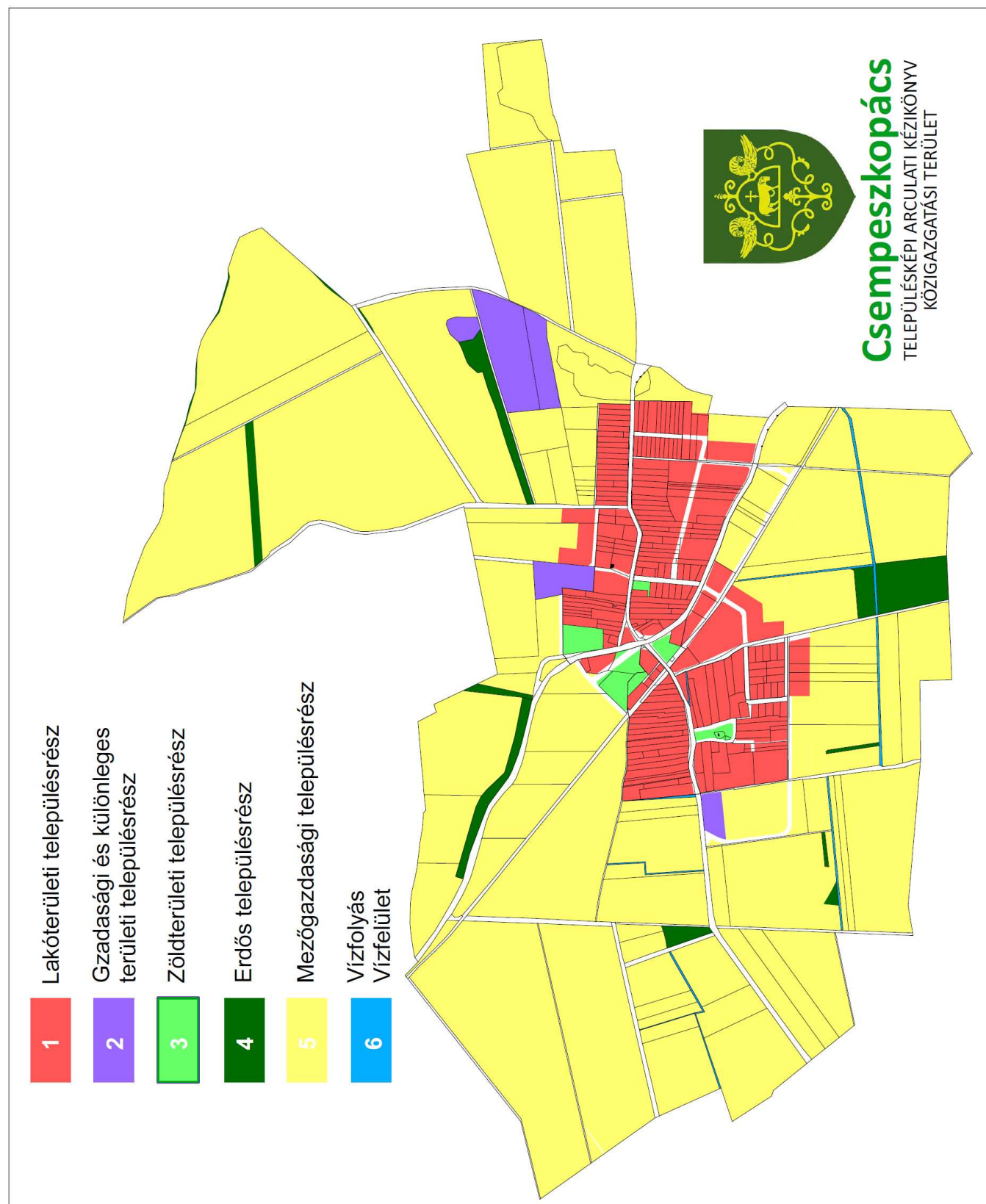
A község temetője Szombathely felé menő út keleti oldalán található. A temető rendezett, ravatalozóval is ellátott. A 87-es főút felőli forgalom zavaró hatása római babérsor telepítésével, vagy tömör, de anyaghasználatában esztétikus megjelenésű kerítéssel lenne biztosítható.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

4

ÁTALAKULÓ ÉS ÚJ TELEPÜLÉSRÉSZ

A falu korábban két községből álló település mára egységbe forrt. A mai műszaki elválasztást csak a 87-es főút forgalma jelenti, amely két oldali lakóterületet fizikailag választja el, kevésbé átjárható módon. A településnek a két országosan is kiemelkedő műemlék kivételével nem meghatározó a településképe. Rendezett, összehatásban egységes a község megjelenése. A legújabb beépítések az István király utcában koncentrálnak. A legmegkapóbb látványa a Szent Mihály templom körüli térnek van. Itt tartják évente a hagyományos középkori vásárt, amelyhez a tér kialakítása, a templom látványát hangsúlyozó parkja a vásári forgatag otthona is egyben. A térfalat alkotó épületek – köszönhetően a műemléki környezetnek – új és régi beépítéstől függetlenül szerényen húzódnak meg a lakótelkeken és hagyják a templomot érvényesülni.

Árpád tér új beépítései

A település Rákóczi Ferenc utcája a Nemeskolta felé menő út mentén települt az utifalvak mintájára. Településképileg vegyes arculatot ad, az egyes épületek építési korszakai szerinti megfogalmazással.

Jellegzetes épülete az 1894-1974. között működő rumi vasút egykori őrháza, ma a vasút nyomvonalán létesült kerékpárút pihenőállomása, helytörténeti kiállítás otthona. (helyi védelem alatt)

Rákóczi Ferenc utca 15. hsz. (helyi védelem alatt)

Rákóczi Ferenc utca 1/a-3. hsz. Az utcafásítás nyugati folytatása az összképet javíthatná.

Rákóczi Ferenc utca 7-9. hsz. Utcafásítással javasoljuk az utcaképet rendezni.

Hunyadi 13. hsz magtár emeletes épülete – helyileg védett

Hunyadi 26-28. hsz városias típusterv házai

Béri Balogh Ádám utca 1-3. hsz korszerű városias beépítése. Az illeszkedéshez a szomszédos, egy utcaszakaszra jellemző épületeket javasoljuk figyelembe venni.

Hunyadi 38-50. hsz vegyes beépítési jellege

Hunyadi u. 38-40. hsz. A korábbi tujasor kivágásával a beépítések az utcakép részei lettek ismét.

Petőfi Sándor utca 2. sz. hagyományos lakóháza

Petőfi Sándor utca 3-7. sz. utcára merőleges tetőalkakítással, „L” alaprajzi elrendezéssel.

Petőfi utca 9-11. sz.

Hunyadi u. 14. hsz parasztház Bacchus isten domborművével – helyi védett lakóház

A község legöregebb boronafalas vagy vetett falu háza a Hunyadi u. 18. hsz udvarában álló épület. Helyreállítása javasolt. Tetőfedéséhez a zsup, nádfedés alkalmazásra javasolt.

Szeccessiós lakóház Hunyadi u. 9. hsz – helyi védett

Kockaház típusú lakóház korszerűsítést és bővítést követően. Hunyadi u. 7. hsz.

Hunyadi u. 10-12. hsz. lakóházak tetőfelújítást követő korszerűsítéssel.

Hunyadi u. 5. hsz. kockaház típusú lakóház.

Az új beépítések koncentráltan az István király utcában helyezkednek el és az egymáshoz a szomszédos illeszkednek.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNTTERÜLETEK

Csempeszkopács külterületén a mezőgazdálkodás a meghatározó (~78 %-os aránnyal) területfelhasználás. Erdős területet alig találunk, mivel a növényi kultúrákkal való gazdálkodás kiszorította már a középkorban az erdőgazdálkodást a térségből.

Csempeszkopács külterületét az árkokat, közutat és volt vasutat követő fásult sávok tagolják.

AJÁNLÁSOK | ÚJ ÉS ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZ

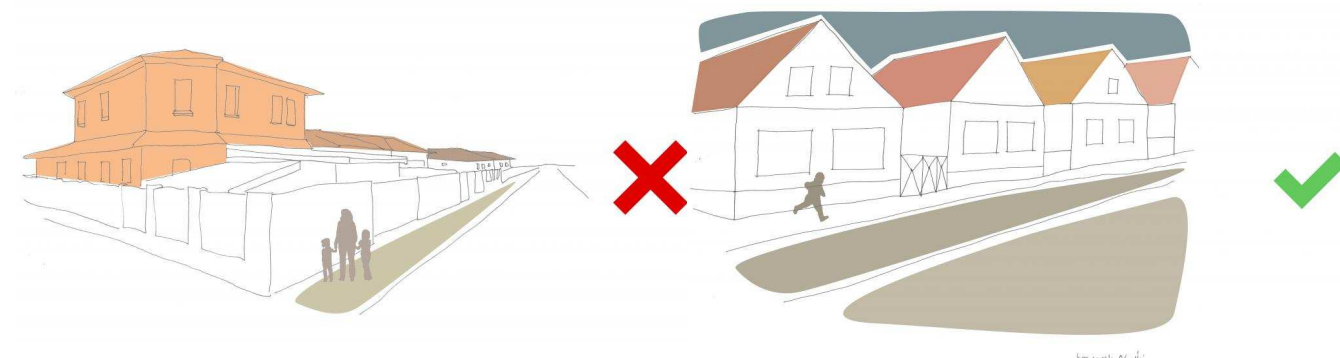
a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

5

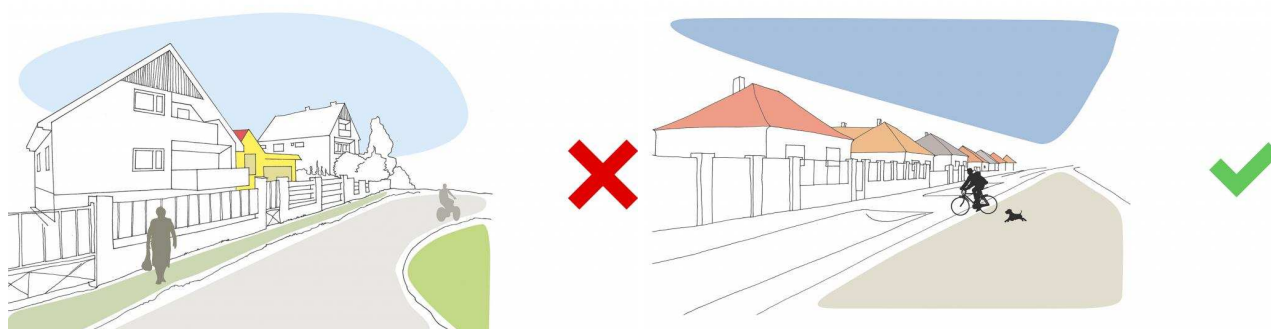
Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

MAGASSÁG

Az egységes utcakép szempontjából fontos, hogy az egymással összeépített, vagy egymáshoz közel álló épületek homlokzati párkány magassága közel azonos legyen.

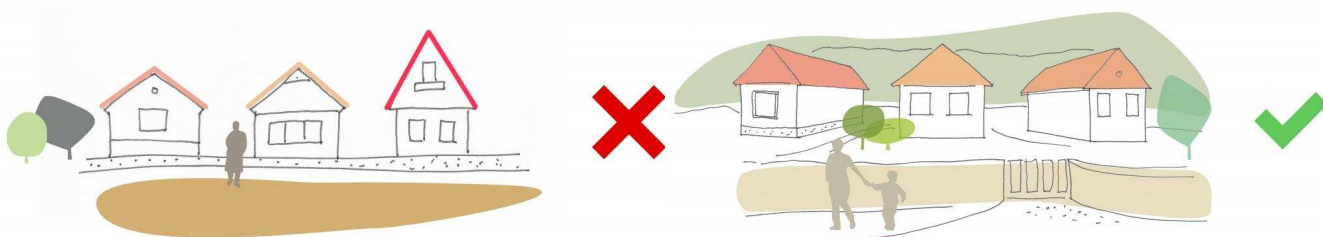

Ahol egységes típusterv alapján létesült lakóterület javasoljuk a már kialakult épületállományhoz való illeszkedést.

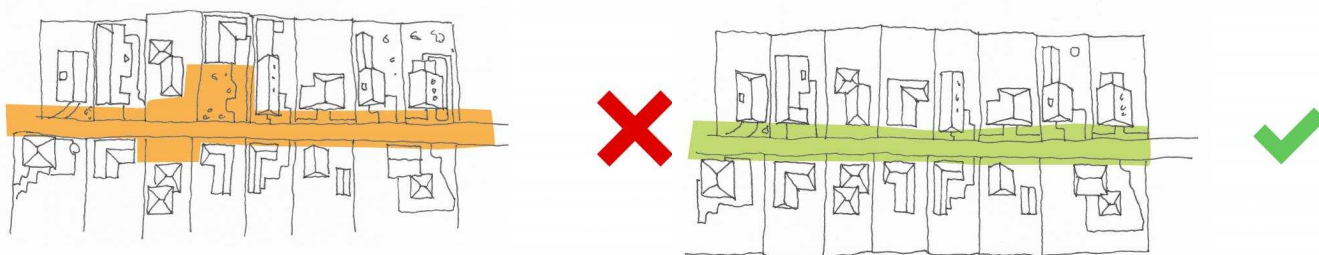
TETŐHAJLÁSSZÖG

Zavaró, ha az egyes utcákra, utcaszakaszokra, szomszédos épületekre jellemző tetőformáktól, vagy sűrűn beépített utcasorban a szomszédos épületek tetőhajlásszöge eltérő.

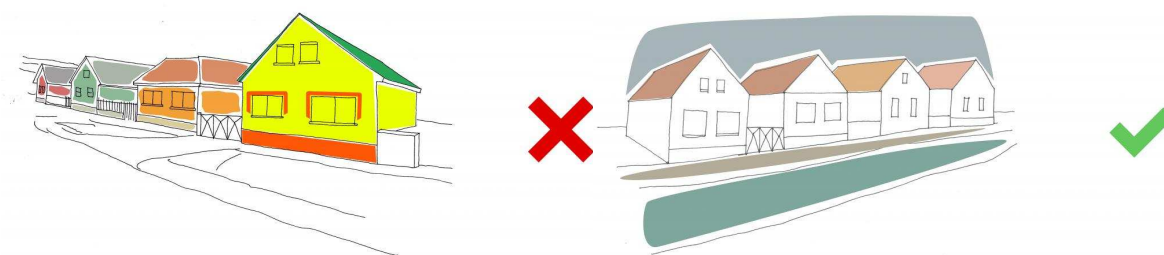
TELEPÍTÉS

Az egy utcasorban álló épületek esetében egységes módon kell az előkertet kialakítani. Az épületeket fő tömegükben az utcára jellemző módon javasolt elhelyezni, hogy az utcaképet alkotó homlokzatok egységes településképet eredményezhessenek.

SZÍNEK

Kerüljük a harsány és a környezet, környező épületek színvilágától idegen színek használatát.

KERÍTÉS

Csempeszkipácson a széleskörben elterjedt oldalhatáros, általában előkertes beépítésnek köszönhetően az utcai kerítés kialakítására sokféle példa alakult ki áttört jelleggel. A hagyományos kerítés típusa fa lécs vagy fa deszka kerítés. Az újabb kerítések kialakítása során is előszeretettel alkalmaznak fa és fémszerkezeteket. Az újabb kerítések jellemzője az áttört kialakítás.

Hagyományos kapubejáró.

Hagyományos stílusú, de új kapubejáró.

Példa új kerítés és kapu kialakítására.

Kovácsolt vas kapu falazott lábazattal.

Példa kovácsoltvas hagyományos kerítés és kapu kialakításra.

Tornácok

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Mára csak egy-két példa maradt fenn, azonban az új beépítéseknel is jól hasznosítható építészeti eszköz. Az arányos, tornácos épületek sora karakteres utcaképet mutat, mely erősíti a település egységes arculatát és identitását. Új épület tornác kialakításával és újszerű átgondolásával tovább vihetjük e hagyományt új otthonunkba.

A tornác lehet fából faragott, gazdagon díszített, de lehet mives, téglából, vagy egyszerű egyenes záródású is. A hagyományos tornác élményét a beépítéseknel fedett terasz formájában idézhetjük meg. Ez az átmeneti, „félíg kint-félíg bent” tér kiválóan használható az év szinte minden szakaszában. Lehetőségeinkhez mérten alkalmazzunk nagy ablakfelületeket. A világos, jól szellőztethető lakás egészséges, jó hangulatú, friss. A fedett terasz itt is segítségünkre van: nyáron árnyékolja a tűző napot, télen viszont beengedi a laposabban érkező napsugarakat. Tetőtérbeépítés alkalmazása esetén fokozottan ügyeljünk a tetőfelületeink megfelelő hőszigetelésére, ablakaink fokozott árnyékolására. A leghatékonyabb napvédelmet lombos fáinktól várhatjuk, okos telepítéssel nem csak hangulatos lesz a kertünk, de megvédjük falainkat, ablakainkat, tetőfelületünket a nyári túlmelegedéstől.

Példa új beépítés fedett terasz kialakításra, amire akár tornácként már az épület tervezésének idején is gondolhatunk.

Példahagyományos tornác kialakítására

Példa új építésű otthon fedett terasz tornácos kialakításra

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A hagyományos nyíláskialakítás: két szárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. Ritkábban alkalmaztak zsalut is. A mai épületállomány ablakai gyári típusok, az országosan védett épületeket leszámítva nem találunk épületesztalosi munkát a korábbi korokból. Ennek oka a nyílások megújítása. Javasoljuk, hogy a folyamatosan zajló épület korszerűsítések során a korábbi épületre jellemző ablak nyílás osztását az új nyílászáró esetében is tartsák meg.

Példa zsalus ablak kialakítására

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Csempeszkopácson egy-két helyen még fellelhető a népi építészetre jellemző egyszerűen díszített homlokzat és oromzat. Az új beépítések is a barna, zöld, szürke fa felületek a visszafogott színű (fehér, szürke, beige, vagy halvány színű) falfestéssel és gipsz díszekkel esztétikus megjelenést kölcsönöznek az épületnek. Általánosabb viszont az új építések tömeges jelenléte mellett az egyszerű, letisztult formák alkalmazása, egyszerű homlokzat díszek vagy keretezések visszatérő elemei.

Árpád tér 3. hsz - Vendégház épülete - helyi védelem alatt

RÉSZLETEK

Szent Mihály templom részletei egyedülállóan szépek. Csodálkozzunk rá és nyerjünk belőle ihletet!

KERTEK

Az épületet övező kert része az élettérnek, de az előkert és udvar révén az utcaképnek is. Mint zöldfelület és növényállomány, jelentős szerepet tölt be a helyi klíma alakításában, közben a pihenés, szórakozás, a gazdálkodás tere pl: a zöldséges és virágos konyhakert révén.

A növényállományának kiválasztásánál javasolt kerülni a tájidegen fajokat, az agresszív és a túl magasra nöövő növényeket. A telepítéskor azt javasoljuk, hogy legyünk tekintettel a szomszéd ingatlan használhatóságára is, hogy a növényzet lehetőleg ne vessen árnyékot.

Javasolt a tuják, és egyéb tűlevelű örökzöldek alkalmazásának kerülését. A kerítések menti sövényt is többféle növényvel kialakíthatjuk, itt egy tiszafával beültetett kerítés látható.

A védett területek és területhasználat során 1143/2014. EU rendelet szabályoz az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről, a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól, a 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet a növényvédelmi tevékenységről.

A kert az épített környezet része, közvetlen életterünk szabadterre kiterjesztett közege, amely akkor tölti be szerepét, ha harmonikus egységet képez az épülettel, amelyhez kapcsolódik.

A kertalakítás során az épület és a kert stílusa, hangulata harmóniában legyen. Elsődlegesen tehát az épület stílusához, üzenetéhez, közvetített érzetéhez illeszkedő kertépítészeti megoldásokat alkalmazzunk.

A rendezett udvarhoz a térköves bejárat javasolt.

sövényként nem csak a közismert fajtákat alkalmazhatjuk, hanem a fényképen is látható oszlopos tiszafát is.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Általánosan javasolt a területek beépítetlen jellegének megtartása a már kialakult és értéket képviselő építmények karakterének megóvása mellett. Az értékes tájkarakter megőrzését szolgálja a területhasználat és a telekszerkezet hosszú távú megőrzése. A beépítésre nem szánt területeken, összekötő utak lakott területi szakaszán kívül reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott.

Lovas csendélet

UTCÁK

közterületek településképi útmutatója

6

A településkép javításához a különböző felületek határozott szétválasztása (pl. szegélykövek alkalmazásával) szintén jelentős javulást eredményezhet.

Fontos odafigyelnünk a folyamatosan átalakuló településszélek rendezésére. A település vonalas elemei vezetnek a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladók leginkább e vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésére, felszíni és felszín alatti elemeinek tájba illesztésére is. A padkák, árkok gondozására. (képek: Temető gyalogos útja, lent Hunyadi utcai részlet)

A község zöldterületben (közparkban, közkertben) szegény. A falu egyetlen közkertjét a kopácsi részen található románkori Szent Mihály templom körüli Árpád tér parkja (0,5 ha) alkotja, amely elsősorban sétánnyal kialakított pihenőpark. Itt kerül megrendezésre minden évben a Szentháromság vasárnapján a „Középkori Vásárnap Csempeszkopácson” vásár. A baloldali kép a park részletét mutatja.

A község jelentős zöldfelülettel rendelkező intézményi területe a helytörténeti múzeum fás ligete, azaz a Hunyadi út felőli oldala. Érdekesség, hogy a múzeum (egykori Balogh-Sarlay kúria) épületéhez vezető, kettős vadgesztenyefasorral övezett út fele a major területéhez van kerítve. A kúria parkjából sajnos mára szinte semmi sem maradt meg. Viszont az itt kialakított ligetes terület alkalmas a községrész zöldfelületi funkcióinak ellátására, ahogy az alsó kép is mutatja.

Fontos, hogy a felszín alatti vezetékek (víz, gáz, csatorna, elektromos áram, telefon és internet kábel) tervezésekor és kialakításakor is gondoljunk a fák gyökereinek helyigényére.

A járófelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, a javíthatóságra, tartósságra és az akadálymentességre egyaránt gondolnunk kell.

A védett területek és területhasználat során 1143/2014. EU rendelet szabályoz az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről, a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól, a 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet a növényvédelmi tevékenységről.

PÉLDÁK SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések

7

Az utcaképhez a hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégérek is ugyanúgy hozzátartoznak, mint az épületek vagy a növényzet.

Cégér, cégtábla elhelyezésekor elengedhetetlen, hogy az alkalmazkodjon az épület jellemzőihez, anyaghasználatához, a helyben szokásos formavilághoz. A községben a reklámok nem jellemzőek.

A külterületeken reklámhordozók elhelyezése nem indokolt, és nem javasolt. Újabb felszíni infrastruktúra- hálózatok elhelyezése nem javasolt, a meglévők jó karban tartása elegendő és szükséges.

Példa útbaigazító és információs táblára

IMPRESSZUM

Csempeszkopács Község Önkormányzata
9764 Csempeszkopács, Rákóczi Ferenc utca 35.
Tel.: +3694/ 377 001
E-mail: krenner@vasiviz.hu
Polgármester: Krenner Róbert
Főépítész: Kutnyánszky László

KÉSZÍTETTE: MODULOR Kft, Gergye Péter
Telefon: 94/509-244
Email: modulor.gergye@t-online.hu
FOTÓ: Gergye Péter

Csempeszkopács, 2017. november 22.